

23/05/24 (Ans)

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	3	7	6
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	4
---	---	---	---

M.Ed. (General) 2nd Semester

(2054)

PROCESS OF EDUCATION-II (In all Mediums)

Paper : I - C07- PED-II

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 70

Note :— Attempt **ONE** question each from Units I, II, III, IV.
All questions carry equal marks. Unit-V is compulsory.

UNIT-I

1. Discuss the education based on the philosophy of Sankhya -Yoga. 14
2. Explain the meaning and forms of realism. What are the methods of teaching and the role of teacher according to realism ? 14

UNIT-II

3. Discuss the aims of education according to Dr. Radhakrishnan. 14
4. Discuss the contribution of J. Krishnamurthy in the field of education. 14

UNIT-III

5. Discuss connections and interactions between the content and pedagogy in the process of education. Give illustrations to support your answer. 14
6. Explain relationship between education and politics with special reference to Secularism. Give illustrations to support your answer. 14

UNIT-IV

7. Socialization is learning that enables the learner to perform varied roles. Discuss the statement. 14
8. Discuss the impact of LPG (Liberalisation, Privatisation, Globalisation) on school education in India. 14

UNIT-V

9. Write short notes on : 3.5×4
 - (i) Concept of Vedanta
 - (ii) Dewey's concept of Education.
 - (iii) Acculturation
 - (iv) Role of peer group in socialization.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिट I, II, III, IV प्रत्येक में से एक प्रश्न करें। सभी प्रश्नों के समान अंक का है। यूनिट-V अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. सांख्य-योग के दर्शनशास्त्र पर आधारित शिक्षा की चर्चा करें। 14
2. यथार्थवाद का प्रयोजन एवं स्वरूप स्पष्ट करें। यथार्थवाद के अनुसार शिक्षण की पद्धतियाँ एवं शिक्षक की भूमिका क्या है ? 14

यूनिट-II

3. डॉ. राधाकृष्णन के अनुसार शिक्षा के उद्देश्यों की चर्चा करें। 14
4. शिक्षा के क्षेत्र में जे. कृष्णमूर्ति के योगदान की चर्चा करें। 14

यूनिट-III

5. शिक्षा की प्रक्रिया में सामग्री और शिक्षणशास्त्र के बीच संबंधों और अंतःक्रियाओं पर चर्चा करें। अपने उत्तर के समर्थन में उदाहरण दीजिए। 14
6. घर्मनिरपेक्षता के विशेष सदर्भ में शिक्षा और राजनीति के बीच संबंध की व्याख्या करें। अपने उत्तर के समर्थन में उदाहरण दीजिए। 14

यूनिट-IV

7. समाजीकरण वह सीख है जो शिक्षार्थी को विभिन्न भूमिकाएँ निभाने में सक्षम बनाता है। कथन पर चर्चा करें। 14
8. भारत में स्कूली शिक्षा पर LPG (उदारीकरण, निजीकरण, वैश्वीकरण) के प्रभाव की चर्चा करें। 14

यूनिट-V

9. संक्षिप्त नोट लिखें : 3.5×4
 - (i) वेदांत की अवधारणा
 - (ii) डेवी की शिक्षा की अवधारणा।
 - (iii) संस्कृतिकरण
 - (iv) समाजीकरण में सहकर्मी समूह की भूमिका बताएं।

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- यूनिट I, II, III, IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਸਾਂਖਯ-ਯੋਗ ਦੇ ਫਲਸਫੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
2. ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਹੈ ? 14

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਡਾ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
4. ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ-ਸਾਸਤਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਓ। 14
6. ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਓ। 14

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਉਹ ਸਿੱਖਣ ਹੈ ਜੋ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਆਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ LPG (ਉਦਾਰੀਕਰਨ, ਨਿੱਜੀਕਰਨ, ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (i) ਵੇਦਾਂਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
 - (ii) ਡਿਵੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
 - (iii) ਇਕੱਤਰੀਕਰਨ
 - (iv) ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਰਮੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ। 3.5×4